

5 Ιανουαρίου 2015

Άγιες Μορφές στα διηγήματα του Παπαδιαμάντη - Αφιέρωμα στη μνήμη του

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η Αγία Σεραινώ

Η Αγία Σεραϊνώ, είναι μια απλή Σκιαθίτισσα, η οποία δεν ζει τον τύπο της Ορθόδοξης Χριστιανής, αλλά επιμένει στην ουσία. Ενώ ζει μέσα στον κόσμο που ακολουθεί τους φυσικούς νόμους, όμως η πολιτεία της δεν είναι σύμφωνη με το κοσμικό φρόνημα, ζει την υπερφυσική αρετή και αγαθότητα. Παντρεμένη δεκαπέντε χρόνια με τον προεστώτα του νησιού Κουμπή δεν αξιώθηκε να αποκτήσει τέκνα. Ο Θεός δεν της εμπιστεύθηκε παιδιά, όχι γιατί δεν ήταν άξια να τα αναθρέψει, αλλά γιατί την προόριζε μέσα από την ατεκνία να την αγιάσει κάνοντας γνωστή στους ανθρώπους την κρυφή αρετή της. Ο σύζυγός της, άνθρωπος με φόβο Θεού, αλλά και εγωϊστικό φρόνημα, αυτονομήθηκε και αντικατέστησε τη φράση της Κυριακής προσευχής «Γενηθήτω, Κύριε, το θέλημά Σου»[1] σε «Γενηθήτω, Κύριε, το θέλημά μου». Αυτή η αυτονόμησή του τον ώθησε στο να παραβλέψει την ηθική του γάμου και να απομακρύνει από τη συζυγική του κλίνη την άμεμπτη και υπάκοη πάντοτε Σεραϊνώ, με το πρόσχημα της στειρότητός της. Η επιθυμία του για απόκτηση τέκνων τον τύφλωσε και ενώ έτρεμε την καταδίκη του μοιχού κατά τα λόγια του Αποστόλου Παύλου: «ούτε πόρνοι, ούτε μοιχοί βασιλείαν Θεού ου κληρονομήσουσι»[1] και την παράνομη συμβίωση, κάνει το παν για να εκπληρώσει την επιθυμία του κάτω από το κάλυμα κάποιας νομιμότητας. Όλα αυτά όμως δεν τον έσωσαν, γιατί αυτονόμησε την επιθυμία του, και η αυτονομία, που αποτελεί την ουσία της αμαρτίας, τον οδήγησε αναπότρεπτα στο θάνατο, αφού «το οψώνις της αμαρτίας θάνατος» [1]. Η αυτονομία της επιθυμίας του τον οδήγησε στην αμαρτία, στην εκδίωξη της αγαθής και δίκαιης Σεραϊνώς, και κατόπιν τούτου στην απόρριψή του από τη Χριστιανική κοινότητα του νησιού του, που του άλλαξε το όνομα με το παρατσούκλι «Καραχμέτης» και φυσικά στον αναπότρεπτο αιώνιο θάνατο. Αυτός σύναψε βίαια γάμο με την ορφανή και πτωχή γειτόνισσά του τη Λελούδα, με την οποία απέκτησε αργότερα απογόνους. Η Αγία Σεραϊνώ αποδέχθηκε χωρίς πικρά την απόφαση του συζύγου της, αφού υποτάχθηκε σ' αυτόν, όπως η Εκκλησία μας στο Χριστό μας. Και, όταν εκείνος την έδιωξε από το σπίτι, εκείνη υπάκουη έως θανάτου τον παρακάλεσε να της επιτρέψει να μείνει μαζί του μόνο και μόνο για να του αναθρέψει τα παιδιά. Η γαμήλια σχέση της με τον Κουμπή μετασχηματίστηκε σε σχέση αγάπης και αφοσιώσεως, σχέση ακατάλυτη, την οποία καμία δύναμη, κανείς νόμος, κανένα γεγονός δεν μπορούσε να την κλονίσει. Δεν αποτέλεσε η απόφασή της αυτή πράξη μόνο αυτοθυσίας, αλλά βίωση της υπακοής στον υπέρτατο βαθμό, και έτσι δέχθηκε τον έπαινο και αυτού του πρώην συζύγου της, που της είπε: «Ο Θεός σε φωτίζει να φέρεσαι έτσι, αγία ψυχή»!

Η Αγία Σεραϊνώ έζησε δώδεκα περίπου χρόνια, όχι σαν κυρία, αλλά σαν υπηρέτρια,

στο σπίτι της ανατρέφοντας τα παιδιά του πρώην συζύγου της με άφατη στρογγή και αγάπη. Αυτή την αγία βιοτή της τη βράβευσε ο δικαιοκρίτης Θεός μας και στην ανακομιδή των λειψάνων της, βρέθηκαν αυτά να εκπέμπουν άρρητη ευωδία, σημείο ευαρεσκείας της στο Θεό μας και υπερνικήσεως της φθοράς, αφού οι Άγγελοί Του θαυμάζοντές την την οδήγησαν προς την αφθαρσία.

Απολυτίκιον. Ήχος πλ. α . Τον συνάναρχον Λόγον.

Ταπεινώσεως έκτυπον και ωράϊσμα

υποταγής ολοθύμου

τω σω ιδίω ανδρί,

εκ της κλίνης σε δολίως αποπέμψαντι,

Σεραϊνώ θεοειδές,

η εξ άλλης γυναικός

τα τέκνα του σου συζύγου

σεμνώς εκθρέψασα, δείξον

ημίν οδόν της αγιότητος.

Κοντάκιον. Ήχος πλ. δ . Τη Υπερμάχω.

Η ευωδία των λειψάνων σου κατέδειξε

την ευαρέσκειαν Χριστού σοις αγωνίσμασι

εν τω οίκω του συζύγου σου του ανόμου,

θαυμαστή Σεραϊνώ, η διαλάμψασα

αστραπαίς μεγαθυμίας σου και ήγειρε

πάντας ψάλλειν σοι· Χαίροις, σκήνωμα χάριτος.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις, θεοφόρε Σεραϊνώ,

συγχωρεῖν ἡ γνούσα

ανομίαν τῶ σω ἀνδρί

καὶ αὐτοῦ τοὺς παῖδας

ἐκτρέφειν ολοθύμως

συζύγου ἐξ ἐτέρας, γύναι μεγάθυμε.

Τ Απόσπασμα διηγήματος: «Ο γάμος του Καραχμέτη»

Η Σεραΐνα ἐπέζησε δέκα ἢ δώδεκα ἔτη, ὅσα ἤρκουν διὰ τὴν ἀναθρέψη τὰ τέκνα τοῦ Κουμπή. Ἀνεπαύθη καὶ ἐτάφη ἐξωθεν τοῦ ναΐσκου τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, σιμὰ εἰς τὴν πελωρίαν κοκκινομορέαν καὶ παρακάτω ἀπὸ τὸν τεράστιον σχοῖνον, κυρτόν ἐν εἶδει καλύβης καὶ ἀποστάζοντα δάκρυ λιβάνου, καὶ ἀντικρὺ εἰς τὴν ωραίαν καὶ τόσον ζωηρὰν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, τὴν ἐπὶ τοῦ ἀνωφλίου τοῦ ναοῦ. Ὅταν ἐπήγαν μετὰ τρία ἔτη νὰ σκάψουν διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τῆς, λεπτὸν θεσπέσιον ἀρώμα ὡς βασιλικού, μόσχου καὶ ρόδου ἅμα, ἀνήλθεν εἰς τοὺς μυκτῆρας τοῦ ιερέως, τοῦ σκάπτοντας ἐργάτου, τῆς Λελούδας καὶ δύο ἄλλων παρισταμένων γυναικῶν.

Τὰ κόκκαλά τῆς εἶχον εὐωδιάσει.

ΩΧΟΣ ΑΓΙΟΣ

Ο Φτωχός Άγιος

Η μεσαιωνικὴ πόλις τῆς Σκιάθου βρῖσκεται σὲ ἓνα τεράστιον ἀπόκρημνο βράχῳ που παρείχε ἀσφάλεια στοὺς κατοίκους ἀπὸ τὶς πειρατικὰς καὶ ἐχθρικὰς ἐπιδρομὰς. Ὁ βράχος αὐτὸς ἐνωνόταν με τὸ νησί με μιὰ ξύλινη γέφυρα, που ἀνάλογα με τὶς περιστάσεις ἀνοίγε καὶ ἐκλείνει. Βρῖσκεται στο βόρειοανατολικὸ ἄκρο τῆς Σκιάθου

και είναι εκτεθειμένη στους ισχυρούς βοριάδες. Όταν ο κίνδυνος των πειρατών έπαυσε να υπάρχει οι κάτοικοί της την εγκατέλειψαν και έκτισαν μια νέα πόλη σε ευλίμενη περιοχή, εκεί που βρίσκεται μέχρι σήμερα.

Έξω από το Κάστρο οι κάτοικοι καλλιεργούσαν τη γη και έβοσκαν τα κοπάδια τους. Ένας απλός αιγοβοσκός σε κοντινή περιοχή με το Κάστρο ήταν και ο ανώνυμος Φτωχός Άγιος, που περιγράφει τόσο ωραία ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης το ομύνωμό του διήγημα. Ο Φτωχός αυτός Άγιος, «που δοξολογιά δεν έχει» κατά τον μεγάλο αυτό λογοτέχνη, προσομοιάζει με τον Καλό Ποιμένα των προβάτων, το Χριστό μας, ο οποίος «την ψυχήν αυτού τίθησιν υπέρ των προβάτων» [1]. Ήταν ένας ανιδιοτελής, αγνός και ηρωϊκός βοσκός, ο οποίος μαρτύρησε, για να σώσει τους συνανθρώπους του.

Μια ημέρα ο Φτωχός αυτός βοσκός έστειλε τον παραγιό του με ποσότητα γάλακτος στο Κάστρο δίνοντάς του συμβουλές για το πως να του ανοίξουν τη γέφυρα, για να μπει μέσα στην πόλη. Ο ίδιος έμεινε πίσω, για να προσέχει τα ζώα. Κάποια στιγμή παρουσιάσθηκαν μπροστά του δύο άγνωστοι που μιλούσαν μια ακατανόητη γλώσσα με λίγες ελληνικές λέξεις και κατάλαβε ότι ζητούσαν να μάθουν το δρόμο που οδηγούσε στο Κάστρο. Πρόθυμα τους έδειξε, αλλά όταν μετά από λίγο παρουσιάσθηκαν και άλλοι με την ίδια αμφίεση υποψιάσθηκε ότι πιθανόν να ήσαν πειρατές και από το φόβο του κρύφθηκε. Γνωρίζοντας καλά τα μονοπάτια και φοβούμενος ότι αυτοί είχαν σκοπό να λεηλατήσουν το Κάστρο «δι' άλλης οδού» [1] έσπευσε να αναγγείλει την άφιξή τους στους συντοπίτες του. Έτρεχε να προλάβει, για να μην κατεβάσουν εκείνοι τη γέφυρα και μπουν μέσα οι πειρατές. Με πολύ αγωνία κατάφερε να περάσει το μήνυμα στο φρουρό, που δισπιστούσε στα λόγια του και με την ίδια ταχύτητα έσπευσε πάλι να απομακρυνθεί και να επιτρέψει στο κοπάδι του, το οποίο όμως, στο μεταξύ, είχε γίνει τροφή των ληστών. Αυτοί προσπαθώντας να βρουν εξήγηση στο γιατί η γέφυρα δεν κατέβαινε, για να μπουν στο κάστρο και όταν συνειδητοποίησαν ότι αυτός μόνο γνώριζε την άφιξή τους εκεί τον συνέλαβαν και τον κατακρεούργησαν. Στον τόπο που ξεψύχησε ο Φτωχός αυτός Άγιος αναδυόταν για χρόνια πολλά μια ευωδία άρρητη, απόδειξη τρανή της αγιωσύνης του και του στεφανώματος της αθλήσεώς του.

Απολυτίκιον. Ήχος πλ. α . Τον συνάναρχον Λόγον.

Τον Πτωχόν δεύτε πάντες Σκιάθου Άγιον,
απλούν αιπόλον, Ποιμένος
Καλού, Χριστού, ζηλωτήν
της θυσίας δι' αγάπην προς τους έγγιστα,
ως πρέσβυν ένθερμον ημών
και γενναίον αθλητήν
θεόθεν τη ευωδία
χθονός αυτού δοξασθέντα
του μαρτυρίου ευφημήσωμεν.

Κοντάκιον. Ήχος πλ. δ . Τη Υπερμάχω.

Χερσίν απίστων μαιφόνους εκμετρήσαντα
το ζην εν νήσω της Σκιάθου επαινέσωμεν
χριστομάρτυρα αιπόλον φωναίς ευτάκτοις
ώσπερ Άγιον Πτωχόν, ου ευωδίασε
γη αυτού χριστομιμήτου εναθλήσεως
πόθω κράζοντες· Χαίροις, Άνερ στερρόψυχε.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις, ο ανώνυμος αθλητής,
πειρατών παλάμαις

μιαιφόνους αποτανθείς,
ο Πτωχός αιπόλος
ο Άγιος Σκιάθου,
ου θείου μαρτυρίου
χθων ευωδίασεν.

Απολυτίκιον έτερον. Ήχος γ . Θείας πίστεως.

Τω Παντάνακτι Θεώ θυσίαν
των αιμάτων σου τιμίους όμβρους,
ίνα σώσης τους πλησίον προσήνεγκας,
Σκιάθου γόνε, Πτωχέ και ανώνυμε,
ο βόσκων αίγας καλώς· διο άδοντες
σου την άθλησιν
Χριστόν τρον Θεόν δοξάζομεν
και σου τας προς Αυτόν λιτάς αιτούμεθα.

Κοντάκιον έτερον. Ήχος α . Τον τάφον Σου, Σωτήρ.

Ο τόπος ο σεπτός,
εν ω θάνατον εύρες,
Πτωχέ, εκ πειρατών
επληρώθη αρρήτου

οσμής, εξ ης έγνωσαν
οι πιστοί του Παντάνακτος
ευαρέσκεσαν
δια τους σους θείους άθλους,
ω ανώνυμε
και γενναιόφρον αιπόλε,
Σκιάθου εκβλάστημα.

Απόσπασμα διηγήματος: «Ο Φτωχός Άγιος»

...**Απήχθη** μεταξύ των ερεικών και σχοίνων, όπου δειλά ανθύλλια εποίκιλλον τον πράσινον εαρινόν της γης τάπητα· εκεί τον έσυραν οι Αγαρηνοί αλαλάζοντες κι εκεί έλουσε με το αίμά του τα άνθη και τους χλωρούς κλάδους, και ζέον ρείθρον εκοκκίνισε την γην, ήτις ευμενής το εδέχθη, η δε αύρα πραεία ανέλαβεν επί πτίλων την πνοήν του, κι εκεί εκοιμήθη τον ύπνον τον παραδείσιον, πτωχός αιπόλος! μιμηθείς τον *Ποιμένα τον καλόν, τον τιθέντα την ψυχήν υπέρ των προβάτων.*

Και ύστερον, πως να μη μοσχοβολά το χώμα;

Ο Νεομάρτυς Κωνσταντίνος

Ο Κωνσταντής, ήταν ένας Σκιαθίτης ναύτης, παντρεμένος με ένα παιδί, που ταξίδευε στην Κωνσταντινούπολη, για να πουλήσει προϊόντα της πατρίδος του, εληές, λάδι, κράσι, σύκα και σταφίδες. Κοντά στο καΐκι του σκοτώθηκε κάποιος Τούρκος και ο άκακος και αθώος Κωνσταντής συνελήφθη και βασανίσθηκε. Ο Τούρκος κριτής, που δεν είχε ενοχοποιητικά στοιχεία για τον Κωνσταντή τον εξανάγκαζε να τουρκεύσει, για να του χαρίσει τη λευτεριά του. Ο νεαρός Σκιαθίτης ναυτικός αρνήθηκε μέχρι τέλους και φρικτά βασανίσθηκε. Όταν τον οδηγούσαν στην κρεμάλλα, του θύμιζαν τη γυναίκα του και το παιδί του, για να τον ευαισθητοποιήσουν και να τον κάνουν να εξωμώσει. Εκείνος όμως λέγοντας

«Μνήσθητί μου, Κύριε», όπως άλλοτε στο Γολγοθά ο ευγνώμονας Ληστής, δέχθηκε το θάνατο, για να μην προδώσει την πίστη του και το άγιο βάπτισμά του.

Ο

Ο Απολυτίκιον. Ήχος πλ. α . Τον συνάναρχον Λόγον.

Κωνσταντίνον, Σκιάθιον Νεομάρτυρα,

μη πτοηθέντα αγχόνην

αλλ' άχρι τέλους Χριστού

μεγαλύναντα την πίστιν ευφημήσωμεν,

ου εμυρόβλυσαν τερπνώς

εν τη ανακομιδή

οστέα και Βασιλίδος

πιστούς ηδύναντα, πρέσβυν

ημών προβάλλοντες προς Κύριον.

Κοντάκιον. Ήχος πλ. δ . Τη Υπερμάχω.

Τον μη πιθόμενον την πίστιν απαρνήσασθαι

Χριστού την θείαν, Κωνσταντίνον Νεομάρτυρα,

εκ Σκιάθου τον ορμώμενον και αγχόνη

την οδόν του μαρτυρίου περατώσαντα

εν τη Κωνσταντινουπόλει άρτι μέλψωμεν

πόθω κράζοντες· Χαίροις, Άνερ στερρόψυχε.

Μεγαλυνάριον.

Χαίροις, ο ναυτίλος Χριστιανός,
γόνος της Σκιάθου,
ο αγχόνην δια Χριστού
πίστιν υπομείνας
εν Κωνσταντινουπόλει,
γενναίε Κωνσταντίνε,
Μάρτυς νεόαθλε.

Απόσπασμα Διηγήματος: «Η χήρα του Νεομάρτυρος»

Ο δήμιος έσυρε το σχοινίον.

- Θα γίνης Τούρκος;

- Η τελευταία ώρα σου!

- Όχι! Δεν κολάζω τον νονό μου!

Ο δήμιος ητοίμασε την θηλειάν.

- Σύρε λοιπόν εις τον Άδην, άπιστε!

- Μνήσθητί μου, Κύριε!...

Και μετ' ολίγα λεπτά, ο νέος ήσπαιρε κεμάμενος εις την αγχόνην.

Μετά τρία έτη οι ναυτικοί, οι παλαιοί γείτονες του πλοίου του Ματαρώννα παρά την αποβάθραν της Σταμπούλ - εξ ων πολλοί κατήγοντο εκ Ρόδου-, οίτινες εγνώριζον την αθωότητα του νεαρού πλοιάρχου Κωνσταντή, και είχαν μάθει εν καιρώ που ακριβώς είχε ταφή το λείψανόν του, επήγσιν κρυφλιως ε' ις τ[ο

νεκροταφείον των καταδίκων και ανέσκαψαν τον τάφον. Τα κόκκαλα του Κωνσταντή, κατακίτρινα, εμοσχοβολούσαν ωσάν από ρόδα και βασιλικόν.

Δρ Χαραλάμπης Μ. Μπούσιας,

Μέγας Υμνογράφος της των Αλεξανδρέων Εκκλησίας